

Pestprotocol Het Palet

Versie juni 2019

Dit protocol geeft weer hoe wij tegen pesten aankijken, hoe we het proberen te voorkomen, signaleren en aanpakken. We maken hierbij gebruik van de kanjertraining en het anti-pestprogramma KiVa. Door dit protocol weten wij hoe we willen handelen bij pesten. Daarbij zijn wij ons er van bewust dat het onmogelijk is om het pestgedrag in het geheel uit te bannen, maar dat signaleren en preventief bezig zijn de belangrijkste acties zijn om het pesten zo klein mogelijk te maken.

Ons KiVa-team is daarbij erg belangrijk. Dit team bestaat uit drie leerkrachten. De KiVa-teamleden zijn getraind in gespreksvoering met kinderen en informeert waar nodig ook de ouders van de gepeste leerling.

Wat verstaan wij onder pesten?

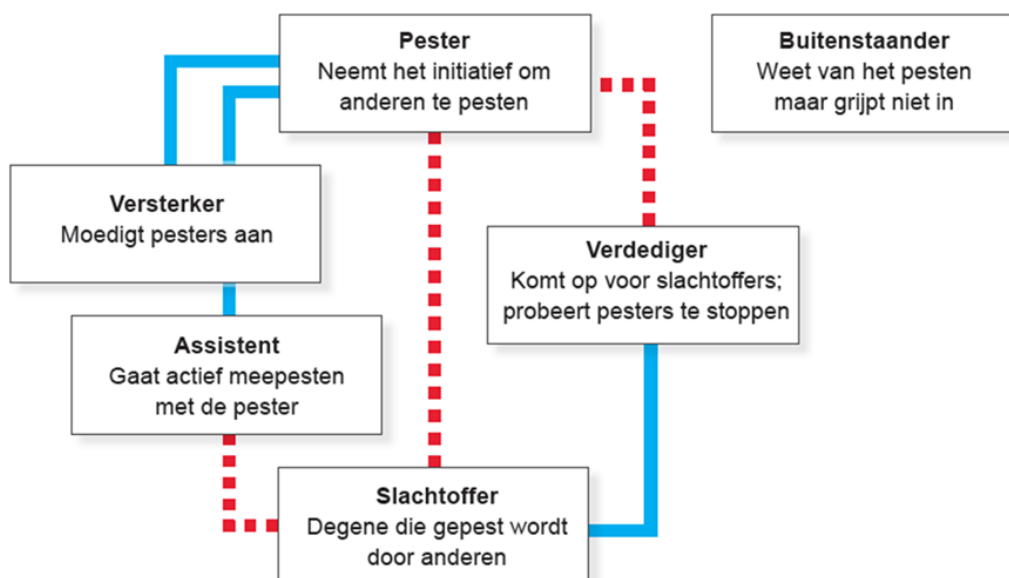
Pesten is een vorm van agressie waarbij één of meer personen de intentie hebben een ander steeds opnieuw schade toe te brengen, waarbij de macht ongelijk verdeeld is; het slachtoffer kan zich meestal niet verdedigen. Het onderscheid met plagen is soms moeilijk te maken. Plagen vindt echter incidenteel plaats en beide partijen zijn aan elkaar gewaagd of zelfs vrienden van elkaar. In tegenstelling tot plagen heeft pesten ernstige gevolgen voor de slachtoffers, de pesters en vaak ook de toeschouwers. Pesten is niet eenmalig zoals een conflict, ruzie of vechtpartij kan zijn.

Pesten kan op verschillende manieren gebeuren.

De meest voorkomende vormen van pestgedrag zijn:

- Verbaal (schelden, narroepen, imiteren, belachelijk maken of uitlachen);
- Fysiek (spugen, schoppen, slaan of knijpen);
- Materieel (spullen stukmaken, afpakken of verstoppen);
- Relationeel (iemand uitsluiten, er over roddelen, of geruchten verspreiden);
- Digitaal (belastend materiaal op internet plaatsten of via mobieltjes versturen).

Pesten wordt gezien als een groepsproces, waarbij een pester het initiatief neemt om anderen te pesten, maar assistenten vaak actief meepesten en versterkers de pester aanmoedigen. Slachtoffers staan er vaak alleen voor, tenzij er verdedigers zijn die voor hen opkomen en het pesten proberen te stoppen. Veel kinderen blijven echter buitenstaander: ze weten van het pesten maar grijpen niet in,

bijvoorbeeld omdat ze bang zijn een volgend slachtoffer te worden. In het schema hieronder worden de verschillende rollen van de groep weergegeven.

Pesters kunnen de volgende kenmerken vertonen:

- Overdreven stoer
- Tegendraads, opstandig
- Niet inleven in anderen
- Soms agressief
- Soms lage schoolprestaties
- Populair, nadrukkelijk aanwezig in de klas
- Niet leuk, maar toch wil iedereen erbij horen

Kenmerken van iemand die wordt gepest kunnen er als volgt uitzien:

- Vaak ziek;
- Spullen raken kwijt
- Opeens lage cijfers
- Teruggetrokken, stil
- Onverklaarbare blauwe plekken
- Vaak alleen, zonder vriendjes
- Steeds als laatste gekozen met gym
- Weigert te vertellen wat er aan de hand is
- Signalen van ouders: slapeloosheid, geen zin in school, geen eetlust

Wij zien pesten als een groepsproces: je hebt een groep nodig om te pesten. Het pesten is een probleem van de groep waarbij je de groep nodig hebt om het op te lossen.

Voorkomen van pesten

In de groepen 1 tot en met 4 wordt de Kanjertraining aangeboden. Deze methode bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief). De Kanjertraining streeft de volgende doelen na:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.
- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.

De preventieve componenten van KiVa bestaan onder meer uit tien lessen van elk negentig minuten. De lessen worden vooralsnog alleen gegeven door leerkrachten van de groepen 5 tot en met 8. De lessen gaan onder meer over respectvol gedrag tegenover anderen, het functioneren in een groep en pesten. Een aanvulling op de lessen is het KiVa-computerspel. In dit spel kunnen leerlingen rondlopen in een virtuele school en oefenen om pesten te herkennen en tegen te gaan. Het voornaamste doel van de lessen is om de leerlingen zover te krijgen dat ze slachtoffers gaan steunen en proberen de pester te stimuleren om met het pesten te stoppen. Het aanpakken van pesten werkt alléén als de hele groep zich verantwoordelijk voor elkaar voelt en als er in het gedrag van alle groepsleden verandering plaatsvindt.

Daarnaast maken we KiVa zichtbaar in de school door o.a. poster en hesjes voor de pleinwacht. Ook informeren we ouders, stagiaires, overblijfskrachten en nieuwe leerkrachten over het antipestprogramma KiVa.

Signaleren

Pesten gebeurt veelal als de leerkracht er niet bij is, bijvoorbeeld op het schoolplein, in de kleedkamers, tijdens het overblijven of als de leerkracht even de klas uit gaat. Daardoor is signaleren erg lastig. Leerkrachten houden daarbij de volgende punten scherp:

- Ken de groep
- Observeer bij “vrije” momenten: pauze, gymles
- Informatie van pleinwacht, overblijfskrachten
- Sfeer in de klas en interactie tussen kinderen
- Denk aan strategische pesters
- Gesprekken met kinderen over hun beleving

Belangrijke pijlers voor het signaleren zijn de rollen in een groep met daarbij de kenmerken. Om vast te stellen wie door wie wordt gepest, wie versterkers en assistenten zijn en wie door wie wordt verdedigd, kan het nuttig zijn om een netwerkanalyse te doen.

Maatregelen om het pesten aan te pakken

Als er een melding van pesten wordt gedaan, wordt eerst uitgezocht of het daadwerkelijk om pesten gaat. Wanneer er sprake blijkt te zijn van een pestsituatie, probeert het KiVa-team het pestprobleem op te lossen. KiVa-teamleden houden gesprekken met individuele leerlingen en met groepjes van leerlingen. Zo wordt een steungroep voor het slachtoffer gevormd. Bij deze steungroep worden ook kinderen betrokken die niet aan het pesten mee hebben gedaan, maar die wel een belangrijke rol kunnen spelen om het te stoppen. In de groep worden afspraken gemaakt over hoe iedereen zijn of haar gedrag gaat veranderen, zodat de situatie voor het slachtoffer verbetert. Op deze gesprekken volgt altijd een tweede gesprek om er zeker van te zijn dat het pesten daadwerkelijk is gestopt.

Steungroepaanpak

Als blijkt dat het pesten niet stopt en/of de groepssfeer blijkt onveilig, dan wordt de steungroepaanpak van het KiVa-team ingezet. Een steungroep bestaat uit een leerkracht uit het KiVa-team, pesters, meelopers en prosociale kinderen (5-8 kinderen). Met elkaar wordt er een oplossing voor het pesten gevonden.

Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

De vervelende gebeurtenissen moeten stoppen

We veroordelen niet; niemand krijgt de schuld

Gevoelens staan centraal; het gaat niet om waarheidsvinding (wat er is gebeurd)

We kijken juist vooruit: hoe kunnen we ervoor zorgen dat het weer fijn wordt voor iedereen in de klas?

Oplossingsgericht

Gezamenlijk lossen we problemen op

De volgende stappen worden bij de steungroepaanpak doorlopen:

Stap 1: Gesprek met gepeste kind

Samenstellen steungroep: pesters, meelopers, prosociale kinderen (5-8 kinderen)

Stap 2: Gesprek met de steungroep

Inventariseren ideeën en afspreken hoe gepeste kind geholpen kan worden

Stap 3: Evaluatie met gepeste kind

Is de situatie veranderd? Wat moet er nog meer veranderen?

Stap 4: Evaluatie met steungroep

Is de situatie veranderd? Wat moet er nog meer veranderen?

In de laatste stap moet duidelijk worden of de aanpak gewerkt heeft. In onderstaand schema is af te lezen welke gevolgen daarbij horen.

Herstelaanpak

Als de steungroepaanpak nauwelijks tot niet de situatie heeft veranderd wordt de herstelaanpak ingezet. Kenmerkend voor de herstelaanpak is dat het KiVa-team een deel van de verantwoordelijkheid terug neemt en samen met de pesters een plan van aanpak gaat maken om het pesten te laten stoppen. Dit wordt gedaan door het opstellen van een herstelplan. Dit herstelplan wordt ondertekend door ouder/verzorgers van de leerling en de leerling zelf. Om tot een goed herstelplan te komen heeft KiVa gerichte vragen opgesteld.

Inschakelen KiVa trainer

Als zowel de steungroepaanpak als de herstelaanpak geen effect hebben, kan de school er voor kiezen om de vaste KiVa-trainer in te schakelen. Deze kan extra ondersteuning bieden bij de omgang met de pestgevallen.

Gedragsregels met betrekking tot pesten

Wij houden ons aan de 10 KiVa regels zoals ze hieronder staan:

KiVa-regels

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect.
2. We maken er samen een fijne groep van.
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal).
4. We willen dat pesten stopt.
5. We willen dat ook verborgen pesten stopt.
6. *eigen regel, of:* We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet.
7. We zeggen tegen pesters: stop ermee.
8. We helpen gepeste kinderen.
9. We lossen pesten als groep op.
10. We blijven ons houden aan dit KiVa-contract!

Samenvatting

